

Клифърд Саймък

Бавачките

Първата училищна седмица приключи. Джонсън Дийн – управител на гимназията „Милвил Хай“, седеше зад бюрото си, наслаждавайки се на покоя и удовлетворението си през късния петъчен следобед.

Покоят бе сразен от треньора Джери Хигинс. Той влезе с гръмотевична стъпка в офиса и тежко отпусна мускулестата си, русокоса фигура на един стол.

– Е, тази година футбол няма да има – рече сърдито той. – Можем направо да бъдем отписани.

Дийн бутна настрани писмените работи, над които работеше и се облегна назад върху облегалката на стола. Слънчевите лъчи, нахлуващи през западния прозорец, превърнаха посребрената му четинеста коса в нещо като ореол. Бледите му, набръчкани и пронизани от сини вени длани, пригладиха избледняващия ръб на неговите вече избледнели панталони.

– Какво има сега? – попита той.

– Става въпрос за Кинг и Мартин, мистър Дийн. Те няма да играят тази година.

Дийн съчувствено зацъка с език, но някак кухо и неискрено, сякаш тази работа не му беше много по сърце.

– Чакайте да видя – рече той. – Ако не ме лъже паметта, тези двама-та бяха много добри миналата година. Кинг беше нападател, а Мартин полузащитник.

Хигинс избухна в справедлив гняв.

– Някой някога да е чувал за полузащитник, който решава, че повече няма да играе? И не е просто обикновено момче, а едно от най-добрите! Миналата година участва във всички срещи и беше най-добрият!

– Вие разбира се сте говорили с тях, нали?

– Паднах на колене пред тях – рече треньорът. – Питам ги, дали не искат аз да си загубя работата. Питам ги дали пък вие не сте против мене. Казах им, че постъпват нечестно спрямо училището. Казах им, че отборът ще се разпадне без тях. Не ми се изсмяха в лицето, но...

– Никой не би ви се изсмял – прекъсна го Дийн. – Тези момчета са джентълмени. Всъщност всички младежи в гимназията...

– Те са банда префърцунени госпожици! – беснееше треньорът.

– Въпрос на мнение – рече тихо Дийн. – И аз съм имал моменти, когато не съм отдавал онова значение на футбола, което би трябвало.

– Но това е друго – възрази треньорът. – Когато човек порасне, естествено е да загуби известен интерес. Обаче те са деца. Това просто не е здравословно. Тези млади хора би трябвало да излизат навън и да

трамбоват нагоре-надолу из игрището. Всички младежи би трябвало да имат силно желание да се състезават. А дори да нямат, съществува материалната страна. Един изтъкнат футболист има възможност, когато отиде в колеж, да...

– Нашите деца не се нуждаят от атлетическите субсидии – каза малко остро Дийн. – Повечето от тях са стипендианти.

– Ако имахме повече хора, за да избираме – хленчеше Хигинс, – Кинг и Мартин нямаше да са толкова важни. Нямаше да печелим много често, но щяхме да имаме отбор. Обаче какво е сега... разбирате ли, мистър Дийн, че с всяка година все по-малко излизат на игрището? В момента хората едва ми стигат...

– Вие сте говорили с Кинг и Мартин. Сигурен ли сте, че няма да променят решението си?

– Знаете ли какво ми казаха?! Казаха ми, че футболът пречел на учението им!!!

Хигинс така произнесе думите, сякаш ставаше въпрос за отявлена ерес.

– Предполагам тогава – рече Дийн, развеселен, – че ние просто трябва да приемем факта.

– Но това не е нормално! – протестира треньорът. – Няма такива деца, които да мислят повече за учение, отколкото за футбол. Няма деца, които толкова да са отдадени на книгите...

– Има – рече Дийн. – Има много! Точно тук в Милвил. Трябва да погледнете средния успех от последните десет години, ако не вярвате.

– Това, което не разбирам, е, че те се държат не като деца, а като възрастни. – Треньорът поклати глава, сякаш за да каже, че изобщо нищо не проумява. – Такъв резил! Само да можеха някои от тези дънгалаци да дойдат на игрището, щяхме да създадем голям отбор.

– Тук също – вметна Дийн, – ние създаваме мъже и жени, с които Милвил в бъдеще доста ще се гордее.

Треньорът се изправи, ядосан.

– И един мач няма да спечелим! – предупреди той. – Дори „Бегли“ ще ни бият!

– Това е нещо, което няма много да ме разтревожи – отбеляза философски Дийн.

Той остана седнал зад бюрото си, заслушан в кухото отекване на стъпките на треньора, които затихваха надолу по коридора.

Чуваше също пляскането и бръмченето на портиарския спомагателен механизъм, който миеше стълбите. „Къде ли е Стъфи?“, зачуди се

Дийн. „Сигурно пак се е запилял някъде.“ При наличието на всички стъргалки, миячки, бърсалки и всякакви други механични изобретения, на Стъфи му оставаше много свободно време. Обаче на младини той бе свършил доста работа – не сядаше от тъмно до тъмно. Бе първокласен портиер!

Ако не беше недостигът на работна ръка, Стъфи щеше да бъде пенсиониран още преди няколко години. Но вече не пенсионираха хората така, както едно време. Сега, след като стигна звездите, човекът можеше да върши много повече неща. Ако пенсионираха хората както преди, помисли си Дийн, той самият щеше да остане без работа.

А нищо не би му било по-омразно от това. Защото гимназията „Милвил Хай“ беше негова. Той я бе създал. Повече от петдесет години бе живял за „Милвил Хай“, първо като млад и амбициозен учител, после – директор, а сега, през последните петнадесетина години и като неин управител.

Беше дал всичко, което имаше и то му се отплащаше. Гимназията беше за него жена, дете, семейство. Начало и край. „И аз съм доволен“, казваше си Дийн, „доволен в този петъчен ден на новата учебна година, със Стъфи, който се е запилял някъде из сградата и никакъв футболен отбор... или поне почти никакъв.“

Той стана иззад бюрото си и се загледа през прозореца. Една студентка, която беше закъсняла да се прибере у дома, прекосяваше поляната. Дийн си помисли, че я познава, макар напоследък очите му да не виждаха добре надалече.

Той примижа още повече, за да я види и бе почти сигурен, че е Джуди Чарлстън. Познаваше дядо ѝ на младини, а момичето, според Дийн, имаше походката на дядо си. Засмя се на своя спомен.

Припомни си, че Чарлстън бе хлъзгав и изврътлив в работата си. Веднъж се бе заплел в някаква афера с обшивки за реактори, които трябваше да се използват в звездопланите.

Дийн разтърси глава, опитвайки се да се отърве от спомена и да не мисли за едно време. Беше признак за старост: зората на второто детство.

Но както и да беше, Хенри Чарлстън бе единственият в Милвил, който си бе имал работа със звездопланите... освен Ламонт Стайлс.

Дийн леко се усмихна, припомняйки си Ламонт Стайлс и неговия мрачен характер, и как бе постигнал нещо след толкова много години, макар много хора, ужасени и вбесени, уверено да му предричаха, че това няма да го отведе към добър край.

А сега нямаше никой разбира се, който да знае или може би някога да научи до какъв край все пак бе стигнал Ламонт Стайлс. Или всъщност дали бе стигнал до някакъв край.

„В този миг“, помисли си Дийн, „Ламонт Стайлс навярно се разхожда по улиците на някой фантастичен град в някой далечен свят.“

А ако това бе вярно и той се върнеше у дома, какво ли щеше да донесе този път?

Последният път, когато се върна – единствения му случай на завръщане изобщо – той бе донесъл гледачите, а те бяха много смешна пасмина.

Дийн се извърна от прозореца и се върна при бюрото си. Седна и придърпа отново писмените работи към себе си. Ала не можа да се съсредоточи върху работата. Много често му се случваше – размисляше се за едно време и така се увеличаваше в мислите си, че не можеше отново да се залови за работата си.

Той чу нечии провлачени стъпки и бутна купчината листа встрани. Веднага разбра, че е Стъфи по познатото влачене на краката. Той идваше при него, за да убие част от работното си време.

Дийн се учуди на собственото си стаено очакване, макар че като размисли, не му се видя чак толкова странно. Не бяха останали много хора, с които да си поприказва така, както със Стъфи.

С възрастните беше трудно. Старостта размиваше или отслабваше връзката с миналото. Старците умираха, или се местеха, или бяха приковани на легло от болести. Или пък се затваряха в себе си – оттегляха се в един свой свят, където търсеха утеха, неспособни да я намерят във външния свят.

Стъфи се дотътри до вратата, спря и се облегна на страничната плоскост на рамката, обърсвайки с влажна ръка слюнката, потекла върху жълтеникавия му мустак.

– От какво се оплаква тренирът? – попита той. – Излезе от тук толкова напушен.

– Вече няма футболен отбор – отвърна Дийн. – Или поне така казва.

– Винаги започва да хленчи в началото на сезона – рече Стъфи. – Само се преструва.

– Но този път не е така. Кинг и Мартин няма да играят.

Стъфи направи още няколко крачки напред, влезе в стаята и тежко се отпусна на един стол.

– Пак са те – бавачките – заяви той. – Те са причината.

Дийн стреснато се изправи на стола.

– Какво каза?!

– От години наблюдавам. Човек винаги може да разпознае децата, които са били гледани от тях или пък са били в детската им градина. Гледачките правят нещо на децата.

– Бабини деветини – рече Дийн.

– Не са бабини деветини – упорстваше Стъфи. – Знаеш, че не си падам суеверен. Просто защото гледачите са от друга планета... Я ми кажи, ти разбра ли от коя планета са те?

Дийн поклати глава.

– Не си спомням Ламонт да ми е казал. Може да е споменавал, но аз не съм го чул.

– Особени чешити са – рече Стъфи, поглаждайки мустаците си, за да придаде тежест на думите си, – но аз никога не съм ги упреждал за това. В края на краищата те не са единствените чуждопланетни същества на Земята. Единствените в Милвил разбира се, но има хиляди други чешити, дошли от звездите и пръснати по цялата ни планета.

Дийн кимна в съгласие, без да разбира много с какво точно се съгласяваше. Нищо не каза обаче, защото нямаше нужда. Започнеше ли веднъж Стъфи, нямаше спиране.

– Изглеждат съвсем честни същества. Никога не са се възползвали от нечи симпатии. Просто се настаниха тук, след като Ламонт си замина и ги остави. Не са молили никого да се застъпва за тях. Изкарвах си честно хляба през всичките тези години и никой не би могъл да очаква нещо друго от тях.

– И все пак – вметна Дийн, – ти мислиш, че те са направили нещо с децата.

– Промениха ги. Ти не си ли забелязал?

Дийн поклати отрицателно глава.

– Никога не съм мислил за това, че да го забележа. Познавам тези младежи от години. Преди тях познавах родителите и дядовците им. Как мислиш, че са се променили?

– Накараха ги да пораснат твърде бързо – отвърна Стъфи.

– Говори разбрано! – тросна се Дийн. – Кой кого е накарал да порасне твърде бързо?

– Гледачите накараха децата да пораснат твърде бързо. Ето кое не е наред с децата. Уж са тук в гимназията, а са вече възрастни.

Някъде по долните етажи се разнесе аларменото звънене на блокирал спомагателен механизъм.

Стъфи скочи на крака.

– Това е бърсалката! Бас държа, че пак се е заклешила под някоя врата.

Той се извърна и повлече крака в бърз тръст.

– Глупава машина! – изкрещя Стъфи на излизане.

Дийн отново придърпа купа листа пред себе си и взе молив. Ставаше късно и трябваше да свършва.

Ала той вече не виждаше писмените работи. Виждаше как от тях в него се взират десетки мънички лица – сериозни, с големи очи... лица, с нещо неуловимо в тях.

Дийн разбра какво бе това неуловимо нещо – то бе приближаващата старост, която се взираше в него от десетките детски лица.

Те ги накараха да пораснат твърде бързо!

– Не – каза на себе си Дийн. – Не може да бъде!

И все пак имаше ясни доказателства: високият успех, невероятният брой стипендии, неприязненото отношение към спорта. А също и общата нагласа. Липсата на младежко хулиганство! От години вече Милвил се гордееш, че в града почти няма малолетни престъпници. Спомни си как преди няколко години го помолиха да напише статия за това в едно списание за родители и учители.

Дийн се опита да си спомни какво бе написал в онази статия и малко по малко части о нея изплуваха в паметта му: разбирането на родителите, че децата им са част от семейството, а не просто придатъци; ролята, която играеха църквите в града, ударението, което училището поставяше върху обществените науки.

– Сбърках ли тогава? – запита се той. – Нима нито един от тези фактори не е бил причината, а е било нещо съвсем друго? Някой съвсем, съвсем друг?

Дийн се опита да работи, но не можа. Беше твърде разстроен. Не можеше а заличи в съзнанието си усмихнатите личица, които се взираха в него.

Най-сетне той нахвърля писмените работи в чекмеджето и стана от стола си. Облече протритото си палто и нахлупи върху сребреещата си коса старата, черна филцова шапка.

На долния етаж Стъфи прибираше и последния спомагателен механизъм в шкафа за през нощта. Беше вбесен.

– Закачила се бе в една от решетките на парното! – фучеше Стъфи. – Ако не бях долетял за нула време, щеше да съсипе отоплителната система!

После поклати мрачно глава и добави:

– Тия машини са хубаво нещо, когато са в изправност. Ама само нещо ей толкоз да се случи и веднага изпаднат в паника. По-добре си бяхме преди, Джон.

Стъфи затръшна вратата, след като набута в шкафа и последната тровава машина и ядно врътна ключа.

– Стъфи, ти добре ли познаваше Ламонт Стайлс? – попита Дийн.

Стъфи поглади мустаците си доволно и замислено.

– Познавах го добре – рече той. – Ламонт и аз отраснахме заедно. Ти беше малко по-голям и беше преди нас.

Дийн бавно кимна с глава.

– Да, спомням си, Стъфи. Странно как ти и аз си останахме тук, в родния град. Толкова други го напуснаха.

– Ламонт го напусна, когато бе на седемнадесет години. Нямахме за какво толкова да остане. Майка му почина, баща му се напиваше до смърт, а и самият Ламонт на няколко пъти загазваше. Всички бяха еднородушни, че Ламонт няма да свърши добре.

– Трудно е за едно момче, когато целият град се обърне срещу него.

– Така е – съгласи се портиерът. – Никой не беше на негова страна. На заминаване ми каза, че един ден ще се върне и ще им даде да се разберат, но аз си помислих, че само се прави на важен. Като децата, нали разбираш? Те обичат да се фукат.

– Но си сбъркал – рече Дийн.

– Никога не съм бъркал повече отколкото тогава, Джон.

Защото Ламонт Стайлс се бе върнал повече от тридесет години, след като беше напуснал. Бе се върнал в старата и очукана от времето къща на „Мейпъл Стрийт“, която през всичките самотни години го бе очаквала празна. Беше се завърнал старец, макар че приближаваше петдесетте. Едър и мускулест, въпреки снежнобялата си коса и лице, на което кожата сякаш бе оцавена от многото чужди слънца; беше се завърнал от скитанията си сред далечните звезди.

Ала той бе чужденец. Градът го помнеше, но Ламонт го беше забравил. Годишите, прекарани в чужди земи, бяха пропъдили спомена за града и го бяха преиначили в съзнанието му. Онова, което той помнеше, беше повече фантазия, отколкото истина – фантазията, изтъкана от безкрайните години, през които той си бе спомнял, у както и от безкрайните години на копнеж и омраза.

– Трябва да тръгвам – рече Дийн. – Кери е приготвила вечерята. Тя не обича храната да изстива.

– Лека нощ, Джон – каза портиерът.

Слънцето почти се бе скрило, когато Дийн излезе от училището и тръгна надолу по тротоара. Беше по-късно, отколкото той си мислеше. Кери щеше много да му се сърди и да го гълчи.

Дийн захихика вътрешно. Нямаше друга като Кери.

Не му беше съпруга, защото той не беше женен. Нито му бе сестра или майка – и двете бяха починали. Беше му икономка, останала вярна през всичките тези години – и му бе малко като съпруга и сестра, а понякога дори и като майка.

„Човешката привързаност е особено нещо“, помисли си Дийн. „Тя го прави сяп, връзва ръцете му и го оформя като човек. А чрез нея той служи и постига нещо подобно на слава, макар понякога тя да е побеляла, бледа и много, много тиха.“

Съвсем различна от надутата и малко горчива слава на Ламонт Стайлс, върнал се от звездите, донасяйки със себе си онези три странни същества, които станаха гледачи. Донесе ги и ги настани в къщата си на „Мейпъл Стрийт“, а сетне след година или две замина отново за звездите и ги остави в Милвил.

„Странно“, помисли си Дийн, „че един такъв провинциален град като Милвил прие тези екзотични същества. А още по-странно беше, че майките повериха децата си на грижата на чуждопланетни пришълци.“

Завивайки зад ъгъла и тръгвайки по „Линкълн Стрийт“, Дийн срещна жена с малко дете, което стигаше до коляното ѝ.

Видя, че беше Милдред Андерсън, или поне в миналото беше Андерсън, но сега бе омъжена и за нищо на света Дийн не можеше да си спомни името ѝ. Странно, колко бързо порастаха децата. Само преди две-три години сякаш тя още ходеше на училище... макар, че той сигурно бъркаше. Сигурно е било преди десет години.

Дийн вдигна леко шапката си.

– Добър вечер, Милдред. Боже мой, колко е пораснало момчето!

– 'дя на' лице – обьбри детето.

Майка му поясни:

– Иска да каже, че ходи на училище. Много се гордее с това.

– Имате предвид детската градина разбира се.

– Да, мистър Дийн. Гледачите са такива прекрасни същества! И толкова са добри с децата. А и заплащането! Или по-точно липсата на заплащане. Човек просто им дава букет цветя, малък парфюм или хубава картина и те са доволни. Определено отказват да взимат пари. Не мога да го разбера. А вие, мистър Дийн?

– Не – рече Дийн. – И аз не мога.

Той беше забранил колко словоохотлива е Милдред. По едно време в училището с право я бяха кръстили Бърбораната.

– Понякога си мисля – рече бързо тя сякаш, за да оползотвори всяка секунда в приказки, – че ние хората тук, на Земята придаваме голямо значение на парите. Гледачите сякаш нямат понятие какво представляват парите, или, дори да знаят, не им обръщат никакво внимание. Сякаш са нещо маловажно. Но аз разбирам, че има и други раси като тях. Това кара човека да се замисли, нали, мистър Дийн?

Сега той си спомни още един влудяващ навик на Милдред – тя винаги завършваше всеки дълъг низ от изречения с увиснал във въздуха въпрос.

Той и не помисли да ѝ отговори. Знаеше, че от него не се очаква отговор.

– Трябва да тръгвам – каза Дийн. – Вече съм закъснял.

– Колко мило, че се видяхме, мистър Дийн – рече Милдред. – Толкова често си мисля за ученическите си години. Понякога ми се струва, че е било преди векове, а друг път, като че е било вчера и...

– Много мило наистина – прекъсна я Дийн, повдигна леко шапката си и почти хукна да бяга.

„Какъв резил!“ мислеше с яд той. „Посред бял ден да ме спре на улицата такава бърлива жена!“

Като стигна пред къщата си, Дийн чу как Кери сърдито се суети насам-натам.

– Джонсън Дийн! – извика тя в мига, в който го чу да влиза. – Сядайте веднага долу да ядете! Яденето ви вече изстина! Тази вечер съм на сбирка на женското дружество! И изобщо да не сте посмели да губите време в миене!

Дийн спокойно окачи шапката и палтото си.

– Ако искате да знаете – рече ѝ той, – аз изобщо не трябва да се мия. В моята работа човек не се омърсява чак толкова много.

Кери трополеше някъде из трапезарията. Сипваше кафето му и оправяше снопчето от зелени клонки, които бяха поставени в средата на масата.

– Тъй като тази вечер съм на сбирка – рече тя, умишлено подчертавайки всяка дума, та да го накара да се чувства засрамен заради закъснението си, – аз няма да остана да чакам, за да измия съдовете. Просто ги оставете на масата. Ще ги измия по-късно.

Дийн седна смирено и започна да се храни.

Някакси, по някаква странна причина, която не разбираше,

удовлетворявайки необходимост, която не разбираше, удовлетворявайки необходимост, която не осъзнаваше, Дийн се почувства в безопасност. В безопасност и на сигурно място – защитен от някаква натрапчива тревога и неясен страх, който нарастваше в него, без да разбира защо.

Кери дойде откъм всекидневната, слагайки решително шапката си върху своята решителна глава. Тя приличаше точно на жена, която е закъсняла за сбирката на женското дружество, ала не по нейна вина. Кери спря при вратата за малко.

– Имате ли всичко, което ви трябва? – попита тя и с поглед направи бърза инвентаризация на масата.

– Всичко – захихика Дийн. – Приятно прекарване на сбирката и да донесете много клоки.

Беше любимата му хаплива забележка, която я дразнеше. Освен това беше детинско заяждане, но той просто не можеше да се съдържи.

Кери изхвърча гневно от стаята, почуквайки ненужно силно с точетата си, докато вървеше надолу по пътеката.

Когато тя излезе, къщата изведнъж утихна и докато той се хранеше, в стаята пропълзя мрак. Стана още по-тъмно.

„В безопасност съм“, помисли си той. „Старият Джонсън Дийн, училищен настоятел, е в безопасност в къщата, която дядо му е построил... преди колко години? Сега вече е старомодна – построена на различни нива: с висока, тухлена камина, с двойния си, външен гараж и с разсадник отпред.“

В безопасност и самотен.

Но от каква заплаха беше в безопасност той? Каква беше тази пропълзваща тревога, която бе така неуловима, че той не можеше да я разбере.

Дийн поклати глава в недоумение.

Колкото до самотата – това беше нещо друго. Можеше да се обясни. Хората в средната възраст и съвсем старите бяха самотни. Онези в средната възраст бяха самотни, защото още не бяха установили пълно общуване, а много възрастни – защото общуването бе вече прекъснато.

„Обществото е разделено на пластове“, казваше си Дийн. „На пластове, сектори и участъци от много и различни фактори: възраст, занятие, образование, финансово състояние. Но списъкът не свършва до тук. Могат да се изброят още стотици неща. Би било интересно човек да намери време и да направи диаграма на обществените слоеве. Когато завърши, ако изобщо я завърши, схемата ще представлява една много сложна картина.“

Дийн привърши с вечерята си и внимателно избърса устата си със салфетката. Той избута назад стола от масата и взе да крачи из притъмнялата стая.

Знаеше, че трябва поне да събере съдовете и да разчисти масата. Справедливостта изискваше дори да ги измие. Беше причинил на Кери доста притеснения със закъснението си. Ала някак си не можеше да се накара сам да ги измие. Не го свърташе на едно място. Макар и в безопасност, той не беше спокоен.

Нямаше смисъл да отлага повече. Знаеше, че няма смисъл да си затваря очите пред страха, който непрекъснато го безпокоеше. Ясно му беше от какво се бои, стига да можеше да си го признае.

Стъфи откачаше, разбира се. Не беше възможно да е прав. Прекалено много мислеше... и навярно си въобразяваше.

Днес децата не бяха много по-различни от преди.

Освен, че средният успех се бе повишил значително през последните десет години.

Освен, че броят на стипендиите бе нараснал, както можеше да се очаква при такъв успех.

Освен, че ореолът на състезателните спортове започваше да избледнява.

Освен, че в Милвил нямаше почти никакви малолетни престъпници.

И онези сериозни, детски лица с големи, ясни очи, взиращи се в него от писмените работи.

Дийн неспокойно крачеше нагоре-надолу по килима пред тухлената камина, а черната дупка под гърлото на комина с горчивия мирис на пепел от стара дървесина сякаш беше паст, раззинала се да го погълне.

Той удари неголемия си, старчески пестник в треперещата си длан.

– Не може да е вярно – каза си Дийн ядовито.

И все пак, предвид всички факти, вярно беше.

Децата в Милвил съзряваха. Бързо. Интелектуално израстваха много по-бързо, отколкото би било редно.

А може би дори повече от това.

Навярно порастаха и достигаха ново измерение. Отърсваха се от примитивното, което все още съществуваше в човека. Защото спортът, организиранят спорт на каквато и да е основа, си оставаше рафиниран продукт на пещерата – някакъв антагонизъм, който човек бе развил под различни прикрития и който се проявяваше, поне частично, в областта на спорта.

Само да можеше да поговори с учениците, мислеше си Дийн. Само да можеше някак да разбере какво мислеха те, тогава навярно щяха да разнищят това нещо.

Но това бе невъзможно. Барьерите бяха твърде високи и сложни, каналите на общуване – твърде задръстени. Защото Дийн беше стар, а те бяха млади. Той беше властта, а те – редниците. И тук пластовият строеж ги разделяше. Нямахме никакъв начин, по който да се доближи до тях.

Всеки можеше да каже, че нещо се е случило, колкото и невероятно да е то. Но важното в случая беше да се открие причината и да се определи тенденцията.

А Стъфи сигурно грешеше. Защото си беше направо фантазия да каже, че гледачките са в дъното на всичко това.

Колкото и странно да беше обаче, гледачите се бяха установили твърдо като солидни граждани на Милвил. Дийн бе сигурен, че те не биха направили нищо, с което да рискуват извоюваното положение – положението да бъдат приети, общо взето оставени на мира и без много да се говори за тях.

Те не биха направили нищо, с което да привлекат вниманието върху себе си. През годините твърде много чуждопланетни същества бяха загазвали, опитвайки се да объркат живота на хората чрез самоизтъкване. Макар че като се замисли човек, онова, което е изглеждало като самоизтъкване от човешка гледна точка, навярно би било съвсем нормално поведение на другата планета.

За гледачите беше истински късмет, че тяхната естествена склонност към майчините грижи ги беше направила подходящи и те добре се вместиха в модела на човешкия живот. Доказаха, че са отлични детегледачи, а като се добавеше икономическата страна, гледачите бяха приети с охота.

От много години те се грижеха за децата на Милвил и притежаваха всички качества, които се изискваха от един гледач. Сега те имаха детска градина, макар че в началото се вдигна шум за това, тъй като нямаха официална правоспособност за такава дейност.

Дийн запали лампата и отиде до библиотеката с намерение да намери нещо за четене. Но там нямаше нищо, което да му се стори интересно. Той прокара пръста си по редиците от томове, а очите му пробягаха по заглавията, но не намери абсолютно нищо.

Дийн остави библиотеката, отиде до големия преден прозорец и погледна към улицата. Лампите от двете ѝ страни още не светеха, но

тук-там в прозорците вече се появяваха светлини и от време на време по улицата минаваше по някоя кола, подобна на бръмбар, осветяваща с фаровете си подгонени от вятъра листа, или някоя клекнала до пътя котка.

Беше една от по-старите улици в града. На времето познаваше всички, които живееха на нея. Можеше да изброи имената на някогашните обитатели без колебания – Уилсън, Бекет, Джонсън, Рендъм. Но никой от тях не живееше вече тук. Имената се бяха променили, а лицата бяха лица, които той не познаваше. Разделянето на пластове се бе променило и той не познаваше почти никого на тази улица.

Хората от средната възраст и много възрастните бяха самотници.

Дийн се върна на стола до лампата, която бе запалил и се отпусна върху него малко вдървено. Беше нервен и барабанеше с пръсти върху страничните облегалки. Искеше му се да стане, ала нямаше за какво толкова да става, освен за да измие съдовете. Това обаче не му се правеше.

Каза си, че би могъл да се разходи. Би било хубаво. Една вечерна разходка би му подействала много успокоително.

Дийн взе палтото и шапката си, излезе от къщата, тръгна надолу по пътеката и при портата сви в западна посока.

Беше някъде на половината път, прекосявайки административния район на квартала, когато призна пред себе си, че се е отправил към къщата на Стайлс – детската градина „Гледачи“, и че всъщност точно това е възнамерявал да направи още от самото начало.

Дийн нямаше представа какво може да научи там, нито пък какво ще прави. Не си беше поставил никаква конкретна цел. Изглеждаше така, сякаш е тръгнал на някъде с неизвестна мисия, сякаш невидими сили го гласаха към ситуации, които той не можеше да избира.

Дийн пристигна пред къщата на Стайлс, застана на пътеката и погледна към сградата.

Беше стара къща, заобиколена от големи, клонести дървета, засадени преди много години. Предният двор бе скрит от избуялия храсталак. От време на време идваше някой и окосяваше тревата, подрязваше живия плет и евентуално оплევаше и поливаше цветята в лехите, за да се отплати по някакъв начин на гледачите, тъй като те не взимаха пари.

А това също бе доста странно, мислеше си Дийн – това, че не взимаха пари. Като че ли не се нуждаеха от пари и сякаш не знаеха какво да правят с тях, дори и да имаха. Навярно нямаха нужда, защото не купуваха храна и все пак продължаваха да живеят, а и никога никой не забеляза те да боледуват. Сигурно от време на време някой от гледачите се простудяваше, макар че никой не бе споменавал такова нещо, а и те не

купуваха гориво. Ламонт Стайлс беше оставил пари, за да се плащат данъците. Значи все пак може би беше вярно, че гледачите нямаха нужда от пари.

Дийн си припомни как в миналото из града доста се говореше за това как те нищо не ядат... или поне за това, че не купуват никаква храна. Но след време интересът към тази тема избледня и всичко, което хората казваха беше, че има много неща около чуждопланетните пришълци, които човек никога няма да може да разбере и нямаше никакъв смисъл да се опитва да го прави.

И хората бяха прави разбира се.

Внезапно Дийн с изненада осъзна, че къщата на Стайлс е по-стара от неговия собствен дом. Тя беше солидна, компактна сграда, а такива бяха на мода преди да се появи строителството на две нива.

Тежки завеси скриваха прозорците, но зад тях все пак се виждаше светлина, което означаваше, че гледачите са си вкъщи. Разбира се те обикновено си бяха у дома. Никога не напускаха къщата, освен когато отиваха някъде да гледат някое дете докато родителите му отсъстваха, а през последните години излизаха още по-малко, тъй като хората добиваха навика да оставят децата си в къщата на гледачите. Децата никога не плачеха, дори и най-малките. Те всички обичаха да ходят в детската градина „Гледачи“.

Дийн тръгна нагоре по пътеката, изкачи стълбите и натисна звънеца.

Почака малко и чу някакъв шум в къщата.

Вратата се отвори и пред него застана един от гледачите на фона на електрическото осветление в стаята. Дийн ги беше забравил. Не ги бе виждал от много години.

Спомни си, че малко след завръщането на Ламонт той се бе запознал и с трите същества, а след това от време на време беше виждал по някое от тях на улицата, но отдалече. Споменът и удивлението обаче бяха избледнели в съзнанието му и сега отново всичко го поразил с прежната си сила – приказната ефирна грация и усещането, че внезапно си засанал пред нежно цвете.

Лицето, ако това можеше да се нарече лице, беше миловидно и сладко... прекалено сладко. Толкова сладко, че просто нямаше нищо характерно, а още по-малко пък някаква индивидуалност. Кожата беше разположена по много странен начин – като венчелистчета на цвете, издигачи се над главата му. Тялото на гледачите беше тънко до неузнаваемост и все пак така извънредно грациозно и изправено, че човек не

забелязваше слабостта. А от цялото същество се излъчваше ароматът на такава сладкостна неподправеност и невинност, че пред него всичко изчезваше.

„Нищо чудно, че децата ги харесват толкова много“, помисли си Дийн.

– Мистър Дийн – каза гледачът, – моля ви влезте! За нас е голяма чест.

– Благодаря ви – каза Дийн и свали шапката си.

Влезе вътре, чу как вратата зад него се затвори, а след това гледачът отново застана до него.

– Ето на този стол, точно тук – каза съществото. – Запазили сме го за нашите специални гости.

То бе много мило и сладкостно и все пак в него имаше нещо чуждо, от което човек го побиваха тръпки.

Някъде в къщата се смееха деца. Дийн извърна глава, за да разбере откъде идваше смехът.

– Те са в детската стая – рече гледачът. – Ще затворя вратата.

Дийн се отпусна в креслото, положи старата си, раздърпана мека шапка върху кокалестото си коляно, приглаждайки я с костеливите си пръсти.

Гледачът се върна и седна на пода пред него. Седна с едно-единствено, леко движение. Дийн усети като че ли шумоленето на широка пола, макар съществото да не носеше такава.

– Кажете сега – рече то така сякаш Дийн можеше да разчита на цялото му внимание.

Ала Дийн не проговори, защото в стаята някой продължаваше да се смее. Макар че вратата на детската стая бе затворена от там все още се разнасяше смях. Той идваше от всички страни и бе толкова щастлив – радостният, всеотдаен, отривист и спонтанен смях на деца, отдадени на играта.

Но това не бе всичко.

Детската радост искреше във въздуха, както и отдавна забравеното усещане за безметежност; за ден, който не свършва и никога няма да свърши. Полъхна лек ветрец, дошъл сякаш от някаква небивала, приказна страна и донесе аромата на свеж, бистър ручей, понесъл по течението си цяла флотилия от нападали есенни листа, а също и едва доловимото ухание на детелини, маргаритки, както и миризмата на пухкаво, токущо изпрано одеало от рода на тези, които се използваша в детските креватчета.

– Мистър Дийн – рече гледачът.

Дийн се огледа наоколо с виновно изражение.

– Извинете – рече той на гледача. – Бях се заслушал в децата.

– Но вратата е затворена.

– Децата в тази стая, тук – каза Дийн.

– В тази стая няма деца.

– Точно така – рече Дийн. – Прав сте.

Обаче имаше деца. Дийн чуваше техния смях и топуркането на крачетата им.

Имаше деца или поне усещане за тях, както и чувството за много цветя, които всъщност отдавна бяха умрели и изсъхнали, но ароматът им продължаваше да се носи из стаята. А също и усещането за красота... красотата на много и най-различни предмети, на цветя и пъстри накити, малки картини и разноцветни шалове, на всички неща, които през годините бяха давани на гледачите вместо пари.

– Тази стая – промълви Дийн, смутен, – ... толкова е приятна. Просто искам да поседя тук.

Дийн почувства, че потъва в стаята, в младостта и веселата атмосфера. „Ако се отпусна“, мислеше си той, „ако само се отпусна, бих могъл да затичам заедно с тях. Бих могъл да бъда един от тях.“

– Мистър Дийн – рече гледачът, – вие сте много чувствителен.

– Много съм стар – рече Дийн. – Навярно тази е причината.

Стаята бе както стара, така и старинна. Беше творение на почти двеста години с малката си тухлена камина, облицована с бяло дърво, овалните входове и прозорци, стигащи от пода до тавана, закрити с тежки завеси от зелено и черно кадифе, поръбени със сърмени конци. Чувстваше се уютът и стабилната сигурност, каквито съвременните сгради от алуминий и стъкло не можеха никога да постигнат. Беше прашно и миришеше на мухъл, бе претърпано с мебели и навярно не много хигиенично място, но тук човек се чувстваше у дома.

– Аз съм старомоден – рече Дийн, – и може би дори оглупявам. Боя се, че е дошло време отново да повярвам в приказките и магиите.

– Това не е магия – отвърна бавачката. – Това е начинът, по който живеем ние. Единственият начин. Ще се съгласите, че дори един гледач трябва все пак по някакъв начин да живее.

– Да, съгласен съм – рече Дийн.

Той вдигна раздърпаната си шапка от коляното и бавно се изправи.

В този миг смехът замря, а детските стъпки утихнаха, но усещането за млади хора – младост, виталност и щастие – все още се носеше из

стаята. Това придаваше специален блясък на старинния вид и запуснатост на къщата и сърцето на Дийн изведнъж се сви от болезнена, но радостна тръпка.

Гледачът продължаваше да седи на пода.

– Искахте ли нещо, мистър Дийн?

Дийн замачка нервно шапката си.

– Вече не – отвърна той. – Мисля, че намерих отговора.

Още докато изричаше тези думи, Дийн разбра, че всичко това не бе за вярване: излезеше ли веднъж навън, той със сигурност щеше да знае, че в откритите от него факти нямаше истина.

Гледачът се изправи.

– Ще дойдете пак, нали? Ще се радваме, ако ни посетите.

– Може би – рече Дийн и се упъти към вратата.

Изведнъж на пода отнякъде изскочи пумпал – златен пумпал, обсипан с искрящи скъпоценни камъни, които улавяха светлината и я разпръскваха на милиони ярки цветове. А докато той се въртеше, от него се чуваше как някой свири с уста приказна мелодия – музика, която проникваше в душата и се сливаше с нея.

Дийн усети, че изведнъж напълно се отпусна – нещо, което бе смятал за невъзможно, докато седеше на стола... Отново се чу смях, външният свят се отдръпна и стаята внезапно се изпълни с прекрасни, коледни светлини.

Дийн пристъпи бързо напред и изпусна шапката си. Той не помнеше името си, нито знаеше къде или как е дошъл тук! Не го интересуваха! В него щастието се надигаше като кипнала вълна и Дийн се наведе, посягайки към пумпала.

Беше на сантиметър-два от него, ала не успя да го хване. Пристъпи още напред, наведе се отново, посегна, но закачи върха на обувката си в една от дупките на стария килим и се строполи на пода, заставайки на колене.

Пумпалът изчезна, коледните светлини угаснаха и светът около него се стовари отгоре му. Кипналото щастие също го нямаше. Той бе отново старец, дошъл в една къща, обитавана от духа на красотата. Дийн с мъка се изправи и застана лице в лице с чуждото същество.

– Съжалявам – рече гледачът. – Почти го хванахте. Може би някой друг път.

Дийн поклати глава.

– Не! Няма да има друг път!

– Това е най-хубавото, което предлагаме – рече любезно гледачът.

Дийн нахлупи несръчно шапката на главата си и се обърна към вратата, разтреперан. Гледачът отвори, а Дийн, залитайки, излезе навън.

– Елате пак – рече гледачът с меден глас. – Винаги, когато пожелаете.

Вече на улицата, Дийн спря и се облегна на едно дърво. Свали шапката си и избърса потното си чело.

Сега на мястото на предишната му изненада се промъкваше ужас... ужасът от такива живи същества, които не поемаха храна, както правеха хората.

Същества, които се поддържаха по друг начин – като всмукваха хранителните си вещества от красотата и младостта, като изсмукваха соковете на живите цветя и ги изсушаваха, като гризяха от щастливите часове на смеещите се деца и дори преживяха смеха.

Нищо чудно, че децата на това градче узряваха преждевременно. Защото тяхното детство се изсмукваше от гладни същества, които гледаха на децата като на фураж. „Навярно във всеки човек са заложени достатъчно смях и щастливи игри“, помисли си Дийн. „Сигурно повечето хора не изразходват целия си запас, но след като веднъж се изчерпи и него вече го няма, човек става възрастен без да може вече да се удивлява и да се смее.“

Гледачите не взимаха пари. Нямаше причина да взимат, защото нямаха нужда от тях. Къщата им беше пълна с провизии за много години.

И за всичките тези години първият, който разбра, бе той – първият, който прозря природата на съществата, донесени от Ламонт Стайлс. Беше страшно – това, че той трябваше пръв да научи. Дийн казваше, че е стар и че сигурно тази е причината. Ала това бяха само думи, които по навик идваха на устните му като част от неговото професионално самосъжаление. И все пак дори и така да беше, сигурно имаше нещо в това.

Възможно ли бе за старците да има някаква компенсация, поради факта, че са загубили някои от способностите си? Когато тялото забавяше движенията си и мозъкът отслабнеше, възможно ли беше някаква магическа способност, нещо като първичен инстинкт да се надигне от гаснещата жаравна на живота?

Дийн винаги се хвалеше с това колко е стар, сякаш самият факт на остаряването бе някакво достойнство. Той не помнеше настоящето, а на миналото се отдаваше до такава степен, че ставаше дори опасно. Наближаваше второто си детство и беше единственият, който знаеше това... нима този бе отговорът? Нима затова бе видял пумпала и коледните светлини?

Дийн се запита какво ли би станало, ако бе хванал пумпала.

Той отново сложи шапката на главата си, отдели се от ствола на дървото и, поемайки нагоре по пътеката, се запъти към дома си.

Какво ли би могъл да направи, чудеше си Дийн – сега, след като бе разкрил тайната на гледачите? Можеше да се разтича и да се разприказва, обаче никой нямаше да му повярва. Хората щяха да го изслушат, да бъдат любезни с него, за да не наранят чувствата му, но никой в градчето нямаше да повярва. Щяха да сметнат, че всичко това са фантазиите на един старец и той нищо не би могъл да направи. Защото освен собствената си твърда убеденост, Дийн нямаше абсолютно никакво доказателство.

Можеше навярно да насочи общественото внимание върху узряването на младите хора така, както Стъфи бе насочил неговото този следобед. Но дори по този начин той не би имал никаква улика, защото в крайна сметка всички жители на градчето щяха да започнат много мъдро да разсъждават. Ако не друго, то поне родителската гордост би изисквала те да сторят точно това. Нито един родител не би сметнал за чуден факта, че някое тяхно момче или момиче е изключително възпитано и с интелигентност над средното ниво.

Човек би казал, че родителите все пак би трябвало да забележат... би трябвало да знаят, че децата на цяло едно градче не биха могли да бъдат всички с добри маниери, трезво мислещи и тъй нататък, както Милвилските деца. И все пак те не бяха забелязали. Промяната бе пропъзляла така бавно, беше се настанила така незабелязано, че изобщо не се открояваше.

Колкото до това, Дийн също не беше я забелязал. Той, който през по-голямата част от живота си бе тясно свързан с тези същите деца, сега беше изненадан. И ако той не беше забелязал, защо трябваше да очаква, че някой друг ще го стори? Не друг, а старият неуморен сплетник – портирът Стъфи, бе успял съвсем точно да прозре нещата!

Гърлото му пресъхна, стомахът му ме свит на топка. Прилоша му. „Това, от което имам нужда сега, е чаша кафе“, каза си Дийн.

Той сви по една улица, която отвеждаше в центъра на града. Крачеше тежко, привел глава в тъмнината.

„Какъв ще бъде краят на всичко това?“, питаше се Дийн. „Каква ще бъде печалбата от изгубеното детство? От тези преждевременно узрели деца? Каква ще бъде стойността на факта, че подрастващите момчета и момичета ще престанат да играят малко по-рано, за да възприемат поведението на възрастни хора преди нормалното за това време?“

Печалбата вече се виждаше: децата на Милвил бяха послушни и възпитани; игрите им бяха разумни и целенасочени; отдавна не бяха дивачета или снобчета.

Бедата сега беше в това, че човек се питаше дали те изобщо са деца.

А бъдещето? Щеше ли Милвил да осигурява Земята с велики държавници, гъвкави дипломати, първокласни преподаватели и способни учени? Вероятно, но не в това беше работата. Основният въпрос бе, дали си струва да се лишават децата от тяхното детство, за да се постигне такова качество.

Дийн стигна административния квартал, който обхващаше почти три пресечки, и тръгна бавно по улицата, запътвайки се към единствената дрогерия в града.

В магазина имаше само двама-трима души и той се отправи към бар-плота, където приготвяха бързи закуски. Дийн се настани върху високия стол. Чувстваше се самотен и бе нахлупил старата си шапка ниско над очите. Стисна с длани края на бар-плота, за да спре треперенето на пръстите си.

– Кафе – каза той на момичето, което дойде да вземе поръчката му.

Тя му донесе кафето, а Дийн започна да го сърба, защото бе много горещо. Съжаляваше, че е дошъл тук.

Чувстваше се съвсем самотен и чужд въпреки ярките светлини и лъскавия бар, сякаш бе дошъл от миналото и се бе настанил на място, запазено за настоящето.

Вече почти не слизаше в града и сигурно поради тази причина се чувстваше така... особено вечер. Макар че редно време слизаше.

Дийн се усмихна, припомняйки си как старата тайфа се събираше на групички и как си говореха за незначителни неща. Разговорите им не водеха към нищо – просто нямаха такава цел.

Но всичко това бе в миналото. Тайфата я нямаше. Някои бяха починали, други се бяха преместили, а неколцината останали рядко се престрашаваха да излязат навън.

Дийн седеше до барплота, знаейки, че очите му се пълнят със сълзи. Не го беше грижа – бе твърде уморен и разстроен, за да може да се овладее.

Някой сложи ръка на рамото му и той се обърна, изненадан.

До него стоеше младият Боб Мартин и макар че се усмихна, той приличаше на човек, направил нещо, за което не е много сигурен.

– Сър, на една маса, там долу сме седнали няколко човека – рече младият Мартин, преглъщайки притеснен от собствената си дързост.

Дийн кимна.

– Много мило – смутолеви той.

Чудехме се дали... тоест, мистър Дийн, ще ни бъде много приятно, ако решите да дойдете при нас.

– Ами, наистина много мило от ваша страна.

– Ние не искаме да ви... тоест...

– Но разбира се – рече Дийн. – Много ще се радвам.

– Чакайте, сър, аз ще пренеса кафето ви. И капка няма да разля.

– Вярвам ти, Боб – каза Дийн и стана. – Ти винаги се справяш.

– Мога да ви обясня, мистър Дийн. Не е от това, че е искам да играя. Просто...

Дийн го потупа леко по рамото.

– Разбирам. Няма нужда да ми обясняваш.

Той застана неподвижен за миг, опитвайки се да реши дали да изрече онова, което бе в ума му. Накрая реши да го стори.

– Ако не кажеш на треньора си, мога да ти призная, че аз съм напълно съгласен с тебе. Идва време, когато футболът започва да ти се струва малко глупава игра.

Мартин се усмихна с облекчение.

– Именно! Улучихте съвсем точно!

Момчето го поведе към масата.

Там бяха четирима – Роналд Кинг, Джордж Уудс, Джуди Чарлсън и Дона Томпсън. „Хубави младежи“, помисли си Дийн, „всеки един от тях“. Той забеляза, че децата пиеха газирана вода, посърбвайки по малко, за да могат да останат по-дълго в заведението.

Те всички погледнаха нагоре към него и му се усмихнаха, а Джордж Уудс издърпа един стол, поканвайки го да седне. Дийн внимателно се намести на стола и постави шапката си на пода до масата. Боб постави кафето му пред него.

– Беше мило, че се сетихте за мене, – рече дийн и се зачуди защо се чувстваше смутен. В края на краищата това бяха неговите деца и той ги виждаше в училище всеки ден... децата, които подтикваше и оформяше чрез образованието... децата, които сам никога не бе имал.

– Точно вие сте човекът, който ни трябва – каза Роналд Кинг. – Говорехме за Ламонт Стайлс. Той е единственият живял на Милвил, който отиде в космоса и...

– Вие сигурно сте го познавали, мистър Дийн – рече Джуди.

– Да – отвърна колебливо той. – Познавах го наистина, но не така добре, както Стъфи. Стъфи и той са отраснали заедно. Аз бях малко по-

голям от тях.

– Що за човек е той? – попита Дона.

Дийн тихо си засмя.

– Ламонт Стайлс ли? Той беше хулиганът на градчето. Беше слаб ученик, нямаше добро семейство и почти през цялото време хулиганстваше. Ако някъде възникнеше безредие, бихте могли да се обзаложите срещу живота си, че Ламонт Стайлс е замесен. Всички разправяха, че Ламонт никога няма да стигне до добър край, а когато това се е повтаряло толкова дълго, то накрая той сигурно го е взел присърце и...

Дийн говореше ли говореше, а те му задаваха въпроси. Роналд Кинг отиде до бара и се върна с нова чаша кафе за него.

От Стайлс разговорът се прехвърли върху тема футбол. Кинг и Мартин му казаха същото, което бяха заявили и пред треньора. После заговориха за проблемите в ученическото самоуправление, а от там се прехвърлиха върху новите теории за енергията на йоните, разгласени неотдавна.

Дийн не говореше през цялото време. Той също слушаше и задаваше въпроси. Времето мина незабелязано.

Изведнъж светлините премигаха и Дийн стреснато погледна нагоре.

– Това означава, че затварят заведението – усмихна му се Джуди. – Дават ни знак, че трябва да тръгваме.

– Разбирам – рече Дийн. – Вие често ли правите така... искам да кажа: често ли оставате, докато затворят?

– Не – отвърна Боб Мартин. – През седмицата имаме много за учене.

– Спомням си как преди много години... – започна Дийн, ала не довърши изречението и думите увиснаха във въздуха.

„Да, наистина“, помисли си той. „Беше преди много години и отново тази вечер!“

Дийн се взря в петте лица около масата. „Добро възпитание“, помисли си той, „любезност и уважение. Но има и още нещо.“

Докато говореше с тях, Дийн забрави, че е стар. Бяха го възприели като още един човек, а не като още един възрастен – символ на авторитет. Бяха дошли при него, за да го накарат да дойде при тях, да стане един от тях, а те да станат част от него. Те бяха разрушили не само бариерата между учител и ученик, но и между младостта и старостта.

– Аз съм с колата – каза Боб Мартин. – Ще ви закарам.

Дийн взе шапката си от пода и бавно се надигна.

– Не, благодаря – рече той. – Смятам да се поразходя. Имам една-две идеи и бих искал да ги обмисля. Разходката помага на мисленето.

– Елате пак – каза Джуди Чарлсън. – Може би някоя следваща пътека вечер.

– Ами, благодаря – рече Дийн. – Наистина вярвам, че ще стане.

„Чудесни деца“, каза си той с известна гордост. „Толкова добре възпитани и любезни – дори повече от възрастните.“ Не бяха арогантни, нито високомерни. Изобщо не се държаха като деца и все пак обладаваха пламъка на младия живот, идеализма и амбицията, които вървяха ръка за ръка с младостта.

Предварително съзрели младежи, които не знаеха що е цинизъм. А липсата на цинизъм беше важно нещо.

Разбира се в такава човешка общност не можеше да има нищо нередно. Навярно с тази монета гледачите се отплащаха заради детството, което бяха откраднали.

Ако го бяха откраднали. Защото може и да не го бяха откраднали, а да го бяха взели и сложили някъде на съхранение.

В този случай те даваха новата и непозната зрялост и новото равенство безплатно. При това бяха взели нещо, което без друго щеше да бъде загубено... нещо, което човешката раса не ценеше много, но което пък бе основният източник на живот за гледачите.

Те бяха взели младостта и красотата и я бяха съхранили в къщата. Бяха запазили нещо, което хората не можеха да запазят, освен в спомените си. Гледачите бяха уловили нещо мимолетно и нетрайно, бяха го задържали и то бе там, при тях – реколтата от много години. Къщата прашеше от богатия урожай.

„Ламонт Стайлс“, каза на себе си Дийн, учуден, че разговаря мислено с този човек от преди толкова години и намиращ се толкова далече. „Какво си знаел? Каква е била целта ти?“

Вероятно това бе упрекът към дързостта на жителите в градчето, която го бе подтикнала да стане велик. Навярно надеждата, а може би и сигурността, че никой в Милвил вече нямаше да каже: това момче или момиче няма да свърши добре, както бяха казали на времето за Ламонт Стайлс.

Сигурно точно това е имал предвид и нищо друго.

Дона сложи длан върху ръката му и леко го дръпна.

– Хайде, мистър Дийн – подкани го тя. – Не можете да останете тук.

Те го изпратиха до вратата, пожелаха си лека нощ и Дийн тръгна

нагоре по улицата. Стори му се, че върви по-бързо, отколкото друг път.

„Но това е, защото сега просто съм малко по-млад, отколкото преди няколко часа“, каза си Дийн съвсем сериозно.

Той продължи да върви с още по-бързо темпо и без да са олюлява. Изобщо не беше изморен, но не искаше да си го признае... защото това беше мечта, надежда, стремеж, които човек никога не признаваше. Докато не изкажеше надеждата си на глас, човек не се обвързваше към нея. Ала изрече ли думата, горчивото разочарование вече дебнеше зад ъгъла.

Дийн вървеше в погрешна посока. Трябваше да се прибира – вече бе късно и отдавна трябваше да е в леглото си.

Но не биваше да произнася думата. Не биваше дори да си го помисля.

Дийн тръгна нагоре по пътеката през забухлената от шубраци поляна и видя, че иззад дръпнатите пердета все още се процеждаше светлина.

Той спря пред входа на къщата и мисълта блесна в съзнанието му: Ние сме много – и Стъфи и аз и старият Ейб Хокинс...

Вратата се отвори и гледачът застана на входа – грациозен и красив. Изобщо не беше изненадан. Сякаш го бе очаквал.

Дийн видя, че другите двама са седнали пред камината.

– Влезте, моля – каза гледачът. – Толкова се радваме, че решихте да дойдете. Децата ги няма. Можем спокойно да си поговорим.

Дийн влезе и пак седна на стола, полагайки внимателно шапка на едното си коляно.

В стаята отново се чува детски стъпки и той бе завладян от усещането за безметежност и звънящ смях.

Дийн седеше, кимаше с глава и мислеше, докато гледачът чакаше.

„Трудно е“, мислеше си Дийн. „Трудно е да намеря точните думи.“

Отново се чувстваше така, както когато беше във втори клас и учителят го караше да каже някое стихотворение наизуст.

Те го чакаха, но бяха търпеливи. Щяха да му дадат време.

Дийн трябваше да го каже точно, да ги накара да разберат. Не можеше да изтърси нещо току-така. Трябваше да звучи естествено, а също и логично.

А как, питаше се Дийн, такова нещо може да звучи логично?

Защото нямаше нищо логично в това старци като него и Стъфи да имат нужда от бавачки.

КРАЙ

© 1958 Клифърд Саймък
© Вилиана Данова, превод от английски

Clifford Simak
The Sitters, 1958

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/993>]